

Pleidooi voor de spontane solidariteit

Het is mij de laatste weken opgevallen dat het geloof in een spontane interpersoonlijke solidariteit in dit land in het slop zit. Wat mij vooral trof was het ongeloof hierin bij een aantal jonge liberalen. Het is volgens mij een van de tekenen dat de maatschappij die wij in dit land kennen erg afhankelijk is geworden van een overheid die aan herverdeling van de welvaart doet. Ook een teken dat zij zelfs de kracht niet meer heeft zich in te beelden dat er ook zonder een al te grote overheidsinmenging solidariteit tussen personen kan bestaan. Een zeer donker vooruitzicht volgens mij. Het is hoog tijd rechtsomkeer te maken, voor we allemaal van die duistere gedachte doordrongen zijn.

Om een oud - en voor heel wat mensen controversieel - voorbeeld te geven: de verplichte deelname aan sociale zekerheid zoals de werkloosheidsuitkering, pensioenen, etc. Dit is een van de vormen van 'verplichte solidariteit' die opgelegd wordt door de overheid - of de electorale meerderheid zo u wil. In weze is er natuurlijk niets mis met een zekere vorm van vangnet voor zij die bijvoorbeeld tussen twee jobs in zitten en het dus even moeilijk hebben, om maar duidelijk te maken dat ik niet tegen solidariteit als concept ben. Waar ik mij niet in vinden kan is de idee dat deze enkel onder dwang van de overheid kan bestaan, een dwang die het individu op geen enkele manier zelf laat beslissen in hoeverre het er aan wil deelnemen.

Laat ik met u delen wat mij overkwam op de herfstuniversiteit van Jong VLD. Tijdens een discussie betreffende het systeem van onze pensioenen en de zoektocht naar een beter systeem opperde ik op een gegeven moment het volgende: "Laat mensen zelf bepalen in welke mate zij solidair willen zijn met anderen, laat mensen hier vrij in zijn" - kort samengevat en geparafraseerd want ik liet ook een opening voor een laag opgelegd minimum of een keuzevenster dat een bepaalde hoeveelheid verzekerde. De reacties van een aantal aanwezigen klonken mij zeer vreemd in de oren, te weten dat dit een zaal gevuld met liberalen was. "Maar dan zal iedereen toch alles voor zich houden ... Je moet dan toch een minimum opleggen ... die gedachtengang is naïef" Ik ben hiermee natuurlijk allerminst akkoord.

Echter dringt zich dan de volgende vraag op: "waarom denkt men zo? Hoe is het zo ver kunnen komen?". Mijn antwoord op die vraag is rechtstreeks gelinkt met de huidige staat van onze samenleving en grootschalige organisatie van verplichte solidariteit. Natuurlijk zou niemand in het huidige systeem ervoor kiezen om zelf nog aan enige echte vorm van spontane solidariteit te doen, er is daar totaal geen aanmoedigingsgegeven voor. Men denkt, dankzij het bestaan van de verplichte solidariteit, dat men via de sociale bijdrage al genoeg heeft gedaan – gezien de huidige belastingsdruk en verspilling van de overheid is dat ook zo – en dat het aan de overheid is om te zorgen dat de fondsen goed worden aangewend ter bevordering van 'de kleine man'. En daar zit dus het probleem: er bestaat een mentaliteit die zowel het gevolg als de oorzaak is voor het bestaan van een verplichte solidariteit. Een systeem dat overigens serieuze barsten vertoont.

De oplossing hiervoor is verder durven kijken dan het rookgordijn der verplichte solidariteit en de emotioneel gevoerde propaganda ervoor. Het is mijn overtuiging dat we nood hebben aan een

maatschappij die doordrongen is van de mentaliteit dat we uit eigen beweging voor eenieder in de bres springen als dit nodig is. Zulke mentaliteit kan enkel bestaan indien het individu vrij is van lasten die volgens hem deze noden al invullen. Zonder hoge lasten houden wij meer van onze verdiensten over en hebben we dus meer vrijheid om onze inkomsten naar eigen goeddunken te beheren. Het is dan ook niet meer dan normaal dat een deel hiervan besteed zou worden aan onze medemens

Spontane solidariteit is dus echt niet zo vreemd of radicaal, indien we dit durven inzien zullen we overigens een sociaal voelendere maatschappij hebben dan die we nu kennen.

Ik kan begrijpen dat vele lezers van deze tekst zullen denken: “dit is een pure utopie” en voor een deel dien ik hen gelijk te geven. Het zou een utopie zijn te denken dat de mentaliteitswijziging en beleidsveranderingen die we nodig hebben met een vingerknip kunnen plaatsvinden. Op termijn zit er echter niets anders op: het huidige systeem heeft haar mislukte werking aangetoond en de maatschappelijke voeling van het individu gaat er op achteruit. Het is nu tijd om de koers van het schip te veranderen zodat onze opvolgers kunnen genieten van échte vrijheid, verantwoordelijkheid en spontane solidariteit.

Tenslotte: een verplichte solidariteit is geen solidariteit.

--

Bob van der Vleuten
Vice-Voorzitter LVSV Hasselt

